

ARCHAEOLOGIA
BELGICA

186

CONSPECTUS MCMLXXV

BRUXELLES — BRUSSEL

1976

CONSPECTUS MCMLXXV

AE05349

Romeins glas uit grafveld van Maaseik

Restauratie: W. Thyssen

photo: I.R.P.A.

ARCHAEOLOGIA BELGICA

186

CONSPECTUS MCMLXXV

BRUXELLES — BRUSSEL

1976

ARCHAEOLOGIA BELGICA

Dir. Dr. H. Roosens

Studies en verslagen uitgegeven door de
Nationale Dienst voor Opgravingen
Jubelpark 1
1040 Brussel

Etudes et rapports édités par le
Service national des Fouilles
Parc du Cinquantenaire 1
1040 Bruxelles

© Nationale Dienst voor Opgravingen
Service National des Fouilles

D/1976/0405/5

NIEUWE OPGRAVINGEN OP DE TJONGERVINDPLAATS MEER II

Na de opgravingen te Meer II in 1967, 1968 en 1969 meenden wij dat de grens van de nederzetting was bereikt. Het opgravingsverslag werd in 1975 gepubliceerd⁽¹⁾. Er werden bijgevolg plannen gesmeed om in 1975 een nieuwe vindplaats aan te pakken die wij Meer III noemden. Bij de verdere studie van het lithisch materiaal van Meer II werd vooral aandacht besteed aan het samenvoegen van dit materiaal. Deze zeer tijdrovende bezigheid hebben wij samen met Daniel Cahen aangepakt, doch vlug ontpopte hij een speciale aanleg voor deze buitengewoon boeiende studie. Op dit ogenblik zijn ongeveer 2.000 artefakten van een totaal van ca. 16.000 samengeplakt (Dr. D. Cahen had hierin het leeuwendeel). Na wat wij leerden van Pincevent brengt deze nieuwe benadering ons nu ook te Meer veel nader bij de prehistorische mens. Bij het samenplakken bleek echter een heleboel artefakten te ontbreken. Alvorens te besluiten dat deze waren meegenomen door de Tjongermensen toen zij de nederzetting verlieten, wilden wij zeker zijn dat deze toch niet konden gevonden worden aan de rand van de nederzetting b.v. Er werd dus besloten in 1975 enkele bijkomende sleuven te trekken op Meer II alvorens Meer III aan te vatten.

Deze sleuven leverden buiten alle verwachting een nieuwe concentratie! Deze kon onmiddellijk in etnografisch verband gebracht worden met wat vroeger was opgegraven. De opgravingen gebeurden nu met een veel grotere nauwkeurigheid waarbij alle artefakten op millimeterpapier werden opgetekend. Deze werkmethode is de enige verantwoorde hoewel zij heel veel tijd vraagt. Deze nieuwe concentratie heeft een ander karakter dan wat vroeger aan het licht kwam. Wij wisten reeds dat er te Meer II een tent had gestaan; de concentraties II en III die wij in onze publicatie van 1975 als werkplaatsen (atelier) bestempelden, nl. plaatsen waar de werktuigen werden gemaakt, dienen in het licht van de nieuwe bevindingen beschouwd te worden als afvalhopen. De concentratie die in 1975 aan het licht kwam, kan omschreven worden als een echte werkplaats, nl. waar werktuigen gemaakt en gebruikt werden.

Hoewel wij na deze laatste opgravingen de grenzen van de nederzetting nog niet bereikt hebben, bevestigt zich wat wij vroeger vermoedden, nl. dat de prehistorische mens het duin Meer II tijdens een korte periode bewoonde. Dit blijkt ook uit de samengeplakte industrie. Naast een tent waarbinnen bepaalde activiteiten het gebruik van stenen werktuigen nodig maakten, treffen wij een plaats aan waar in openlucht werd gewerkt, waarnaast een tweetal plaatsen waar de afval werd samengeworpen. Het groot aantal haarden valt nu wellicht te interpreteren als afvalhopen waar de asse werd geworpen bij het opkuisen van de echte haarden.

¹ Arch. Belg. 172.

De studie van de industrie zelf ziet er na het samenplakken enigszins anders uit. Heel wat korte werktuigen waren oorspronkelijk lang zodat het algemeen beeld van de industrie veeleer „op kling” was dan „op afslag”. Een aanleiding hiertoe was wellicht de schaarste aan vuursteen. Het samenplakken der artefakten bracht ook aan het licht dat bepaalde werktuigen in serie werden gemaakt.

De topografie en de stratigrafie werden verder bestudeerd door Dr. J. Moeyersons.

F. VAN NOTEN

NOTA OVER HET SAMENVOEGEN VAN DE LITHISCHE INDUSTRIE

De verspreiding van samengeplakte overblijfselen levert ons het plan van de bewegingen der objecten en van de prehistorische mens, waarvan men alzo het gedrag kan bestuderen. Zo ook wordt het mogelijk de natuur van de nederzetting en de specialisatie van de verschillende zones en hun onderlinge samenhang te omschrijven.

Sleuf XXIII, in 1975 opgegraven, onderscheidt zich van de voorgaande. Men vindt er talrijke kleine werktuigen, meestal gebroken. De afvalproducten worden gekarakteriseerd door een overvloed van retouche-afslagen, de zeldzaamheid van kernen en grote afslagen. Een aantal van deze overblijfselen passen aan weggeworpen werktuigen 6 m, ja zelfs 10 m van de plaats waar zij gemaakt en gebruikt werden. Deze verbindingen tonen dus dat de nieuwe sleuf een werkplaats aan het licht bracht, waarbij de vorige sleuven (XIII,

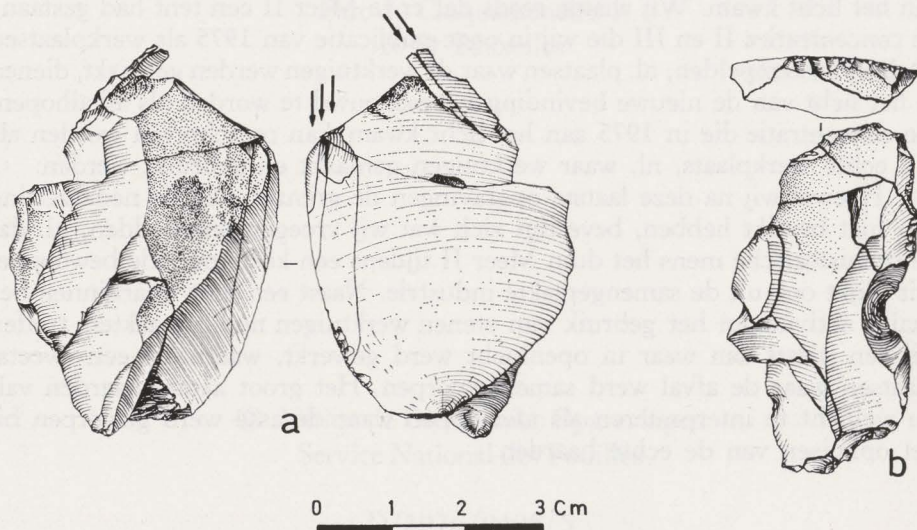

Fig. 1. — Meer II: twee gereconstrueerde werktuigen.

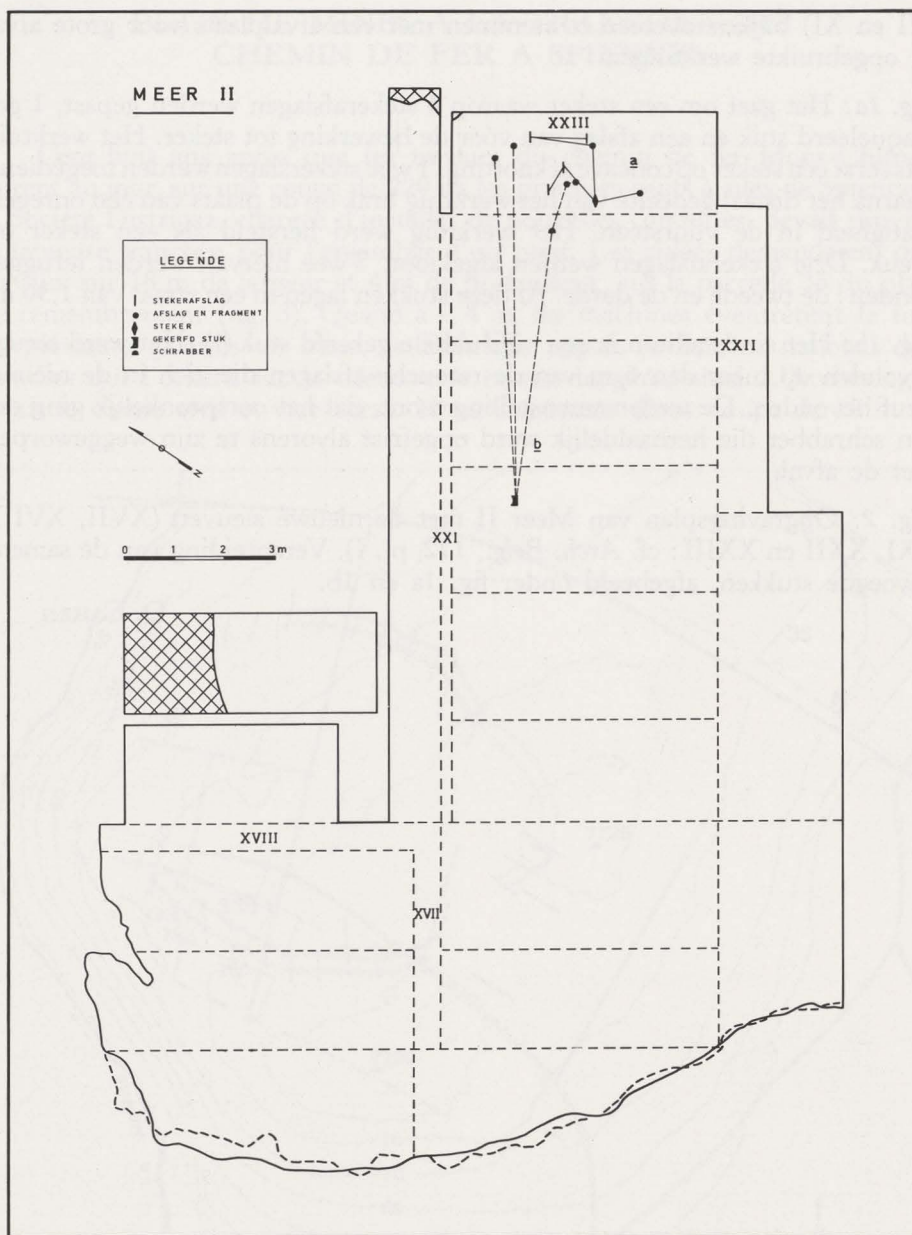

Fig. 2. — Meer II: algemeen opgravingsplan.

XII en XI) blijken overeen te stemmen met een afvalplaats voor grote afval en opgebruikte werktuigen.

Fig. 1a: Het gaat om een steker waarop 4 stekerafslagen werden gepast, 1 gecraqueleerd stuk en een afslag van vóór de bewerking tot steker. Het werktuig was eerst een steker op concave afknotting. Twee stekerslagen werden toegediend waarna het distaal gedeelte van het werktuig brak op de plaats van een onregelmatigheid in de vuursteen. Het werktuig werd hersteld als een steker op breuk. Drie stekerafslagen werden afgeklopt. Twee hiervan werden teruggevonden: de tweede en de derde. Al deze stukken lagen in een straal van 1,30 m.

Fig. 1b: Het eindstadium is een vijf dubbele gekerfd stuk¹⁾. Het werd teruggevonden op meer dan 6 m van de retouche-afslagen die zich in de nieuwe sleuf bevonden. De wedersamenstelling toont, dat het oorspronkelijk ging om een schrabber die herhaaldelijk werd opgefrist alvorens te zijn weggeworpen met de afval.

Fig. 2: Opgravingsplan van Meer II met de nieuwe sleuven (XVII, XVIII, XXI, XXII en XXIII: cf. *Arch. Belg.*, 172, pl. I). Verspreiding van de samengevoegde stukken, afgebeeld onder fig. 1a en 1b.

D. CAHEN

¹ *Ibid.*, fig. 9, 6.